

СТАНОВИЩЕ

На основание на Заповед РД 38-815/22.12.2016 г. на Ректора на Софийския университет «Св. Климент Охридски» за включване в състава на научно жури за провеждане на защита на Деница Николова Велчева – задочен докторант по професионално направление 3.3. «Политически науки» (Международни отношения) на тема **«Енергийна сигурност, енергийна дипломация: перспективи за България»** за присъждане на образователната и научна степен «доктор»

От проф. д-р Пламен Иларионов Пантев, научен ръководител на Деница Николова Велчева и член на научното жури

Деница Велчева е зачислена със заповед на Ректора на Университета РД20-260/31.01.2012 в Катедра Международно право и международни отношения на Юридическия факултет при Софийския университет «Св. Климент Охридски». Докторантката положи с «отличен 5.50» изпита от докторантския минимум по Международни отношения.

Работата над дисертационния труд продължи в рамките на предвидения за задочен докторант срок. Независимо че докторантката следваше да се справи с редица критични бележки на своя научен ръководител, въпреки сериозната ѝ натовареност като дипломатически служител в Министерството на външните работи на Република България, тя предостави навреме третия преработен вариант на разработката си. Докторантката владее английски и немски език. Ползва свободно руски и френски език.

Деница Велчева придобива квалификацията си на международник в бакалавърската програма на специалност Международни отношения при Юридическия факултет на Софийския университет «Св. Климент Охридски», задълбочава познанията си в магистърската програма по Международна сигурност на същата специалност, факултет и университет. Като служител на Министерството на външните работи на Република България разширява и утвърждава капацитета си в два учебни курса на Дипломатическия институт при Министъра на външните работи на Република България, както и в престижното Национално училище по администрация (ENA), Париж, Франция и в образователната инициатива за евро-азиатска дипломация на швейцарското правителство в Женева. Сериозен творчески подем получава във връзка с работата в изследователския проект на Софийския университет «Св. Климент Охридски» за центровете на сила в международните отношения и въпроса за поляритета през 21-и век.

Деница Велчева е депозирала стриктно и пълно цялата необходима документация за изискуемата процедура. Представеният дисертационен труд е в обем 225 стр., включително декларацията за оригиналност, списъка на цитираните източници, приложения и предметния показалец. Използваните източници са в респектиращ обем – 252 на чужди езици и на български, в това число монографии, научни статии и доклади, стратегически документи, международни договори, вътрешни нормативни актове – на хартиен и на

електронен носител. По-същественото е умелото им използване в обосноваване на тезите, анализите и изводите на труда.

Докторската дисертация разглежда въпроса за енергийната сигурност – един от особено приоритетните аспекти на сигурността в съвременния свят, както и проблема за енергийната дипломация – едно ново направление на традиционната дипломация, целящо да защитава с един от най-силните политически инструменти на държавата нейни жизнени интереси. В изследователски план за докторантката това означава да изследва и дефинира понятията “енергийна сигурност” и “енергийна дипломация”, теоретичния модел на енергийната сигурност, връзката ѝ с другите аспекти на сигурността, корелацията “енергийна сигурност-енергийна дипломация”. В допълнение към тези сложни по същността си изследователски амбиции авторката добавя още оригинални изследователски проблеми: особеностите на международните преговори по енергийни въпроси, влиянието на факторите на външната среда върху преговорите в тази област, взаимодействието на България с онези актьори на международната енергийна сцена, от които зависи удовлетворяването на националния енергиен интерес, както и перспективите пред енергийната сигурност и енергийната дипломация на България.

Проблематиката на дисертационния труд е от областта на Теорията на международните отношения, Теорията на външната политика, Теорията на международните преговори и Изследванията в областта на сигурността. Деница Велчева си поставя ясни изследователски цели (с.15-16), които реализира чрез правилно подбрани изследователски задачи и подзадачи (с.16-17). Може да се каже, че докторантката успешно позиционира конкретната изследвана научна проблематика в рамките на посочените по-горе утвърдени теоретични области на науката за международните отношения, обогатявайки тяхното познавателно съдържание. За постигането на своите изследователски цели и задачи докторантката се опира на системния изследователски подход, прилаган от позициите на структурния реализъм и социалния конструктивизъм; на социологическото и психологическо познание. Авторката широко използва методът на анализ на специализирана литература. Подборът на изследователските методи е правилен и приложението им е подходящо, а авторите и произведенията, както и нормативните източници, третиращи разглежданите в научния труд въпроси, са посочени коректно и убедително подпомагат аргументирането на авторските позиции.

Налице е последователна реализация на многоизмерната по характера си теза на дисертацията: главната перспектива пред българската енергийна сигурност е добрата енергийна дипломация, а главната перспектива пред последната е умелото взаимодействие с центровете на сила в международните отношения, както и със страните-доставчици на енергоресурси.

При доказването на тази теза Деница Велчева убедително разкрива значимостта на геополитическия фактор при справянето със сложната енергийна проблематика. Това от своя страна естествено предполага солидна логическа последователност при анализа на международните отношения, външнополитическите процеси, ролята на дипломацията и специфичните възможности, разкривани от международно-преговорните умения.

Проблематиката на енергийната сигурност и политиката на Русия в тази област е на вниманието на Деница Велчева от времето като магистрант в програмата по Международна сигурност, специалност Международни отношения на Юридическия факултет на Софийския университет "Св. Климент Охридски". По един много по-задълбочен и цялостен начин вече в докторското изследване Велчева анализира изследвания проблем в контекста на усилията на България да преодолее асиметрията на силата при водене на преговорите за енергийна сигурност на страната в условията на трансформиращата се структура на системата на международни отношения. Тя доказва, че енергийната сигурност се очертава като един от най-важните аспекти на сигурността през този век и е в тясна взаимозависимост с икономическата, екологическата, военната сигурност, правовия ред на страната и на ЕС. Докторантката е разкрила и многобройните фактори, които влияят на ефикасната енергийна дипломация на България. Направен е успешен опит за преговорен анализ в областта на енергийната сигурност на България като е посочена убедително важноста на този анализ и за формиране на обективни позиции на гражданите на страната по тази важна проблематика.

Считам, че посочените в разработката научни приноси обосновават безсъмнено претенцията на Деница Велчева за придобиване на ОНС "доктор" – приноси, дефинирани в Автореферата на труда (с. 7-8) и които потвърждавам.

Докторантката е апробирала своите идеи и тези в достатъчен брой научни публикации в специализирани научни издания, както и на научни форуми. Оценките за тях от научната колегия са позитивни.

Докторантката е постигнала своите основни изследователски цели, формулирани в дисертационния труд и в Автореферата. Заявената на с. 15 на труда дисертационна теза е доказана както чрез научните новости/приноси на изследването, така и посредством обосноваването практическо значение на резултатите му.

В заключение, давам своята положителна оценка на дисертацията на Деница Николова Велчева с оглед присъждането ѝ на образователната и научна степен «доктор» по професионално направление 3.3. «Политически науки» (Международни отношения).

София
15 януари 2017 г.

ПОДПИС: